

doc. dr Ján Cirák

Wyższa Szkoła Paneuropejska w Bratysławie, Słowacja
Wydział Prawa

Dyrektywa Unii Europejskiej i kodyfikacja prawa prywatnego w Republice Słowackiej Codification and Europeanisation of private law in the Slovak Republic

Streszczenie: *W artykule omówiono problemy kodyfikacji i europeizacji prawa prywatnego w świetle najnowszych doświadczeń nauki o prawie w Republice Słowackiej. Obydwa procesy, zarówno kodyfikacja, jak i europeizacja prawa prywatnego, są ściśle połączone i wzajemnie się uzupełniają. Ze względu na specyfikę rozwoju regulacji prywatnoprawnych analizuje się główne wymagania i zadania podczas przygotowania nowego kodeksu cywilnego. Dokładniej opisano wymóg zastąpienia „provisorium legislacyjnego” w dziedzinie prawa prywatnego, wymóg osiągnięcia wyższego stopnia aproksymacji słowackiego prawa prywatnego z prawem Unii Europejskiej i w końcu zanalizowano podstawowe aspekty utworzenia nowej, nowoczesnej, według możliwości jak najbardziej optymalnie pojmowanej monistycznie, koncepcji zmiany podstawowych stosunków i instytucji prawa prywatnego.*

Słowa kluczowe: kodyfikacja, europeizacja, prawo prywatne, kodeks cywilny, dyrektywy Unii Europejskiej, prawo konsumenckie, modele europejskiego prawa cywilnego, aproksymacja i harmonizacja prawa narodowego

Abstract: *This article deals with problems of codification and Europeanisation of private law in accordance with the newest knowledge of law science in the Slovak Republic. Both processes of codification and Europeanisation of private law are closely connected and mutually overlapped. Respecting particularities in development of private regulation, the main requirements and tasks connected with the process of development of the Civil Code are analyzed. The article deals further with requirements to terminate temporary legislation in private law, with requirements to attain higher level in approximation of private law and European Union law. The article finally analyzes the basic aspects in the creation of a new, modern and optimal monistic approach to the fundamental conditions and institutions of private law.*

Keywords: codification, Europeanisation, private law, civil code, the EU law directive, consumer law, models of European civil law, approximation and harmonization of national law

Wstęp

Artykuł podejmuje próbę analizy problemu kodyfikacji i europeizacji prawa prywatnego w świetle najnowszych badań nauki o prawie w Republice Słowackiej. Należy podkreślić, że obydwa procesy, zarówno kodyfikacja, jak i europeizacja prawa prywatnego w Republice Słowackiej, są ściśle połą-

czone i wzajemnie uzupełniają się. Ze względu na specyfikę rozwoju regulacji prywatnoprawnej na Słowacji obydwa wspomniane procesy znajdują swój wyraz w poszczególnych przepisach ustawowych prawa prywatnego.

Na pierwszym planie słowackiej cywilistyki znajduje się już od kilku lat utworzenie nowego kodeksu cywilnego. Zadanie wytworzenia nowego kodeksu cywilnego jest sprawą pilną i dlatego poświęciły jej uwagę prawie wszystkie rządy od 1990 roku. Początkowo był to rząd czechosłowacki, a od 1.01.1993 r. już rząd słowacki i, odpowiednio, czeski, które poświęciły tej problematyce szczególną uwagę. Po kilku niepomyślnych próbach dzisiejszy stan przygotowania kodyfikacji można jednak nazwać zaawansowanym stadium przygotowań nowego słowackiego kodeksu cywilnego. 14.01.2009 r. rząd zatwierdził „Plan legislacyjny kodyfikacji prawa prywatnego”, który otworzył nowy etap prac. Według harmonogramu prac legislacyjnych komisji rekodyfikacyjnej ostateczne brzmienie projektu nowego kodeksu ma zostać ustalone w 2014 roku.

Potrzeba nowej kodyfikacji prawa prywatnego w Republice Słowackiej (podobnie jak i w Republice Czeskiej) była od początku bardzo silna. W wyniku zmian stosunków społecznych i politycznych w 1991 r. przyjęta została, pod dużą czasową presją, nowelizacja Kodeksu cywilnego z 1964 roku i całkowicie nowy Kodeks handlowy. Tak w pośpiechu utworzony stan prawny – będący reakcją przede wszystkim na absolutną nieprzydatność regulacji prawnych, między innymi pierwotnego Kodeksu cywilnego w nowej sytuacji ustrojowej, był od początku uważany za krótkotrwałe i tymczasowe „prowizorium legislacyjne”.

Prowizorium legislacyjne

„Prowizorium legislacyjne” powstało w byłej Czechosłowacji w wyniku tego, że dyskontynuacja podstawowej regulacji prywatnoprawnej w wyniku wcześniejszego czterdziestoletniego rozwoju nie była konsekwentnie rozwiązywana na początku lat 90. minionego stulecia. Wprowadzenie systemu polegającego na częściowych nowelizacjach Kodeksu cywilnego z 1964 roku i przyjęciu całkowicie nowego Kodeksu handlowego w 1991 roku na danym etapie rozwoju usunął fundamentalne wady podstawowej regulacji prywatnoprawnej, jednak wprowadził przy tym, z perspektywicznego punktu widzenia, nierównoważny i niewyważony stan, trudno porównywalny z ogólnie stosowanymi standardami zasad kodyfikacji stosunków majątkowych w rozwiniętych krajach kontynentalnej Europy. Od ogólnych nowoczesnych standardów te regulacje odróżnia przede wszystkim stosunek ogólnego prawa prywatnego w nowelizowanym Kodeksie cywilnym z 1964 roku do szczególnego prawa prywatnego, które jest uregulowane przede wszystkim w nowym Kodeksie handlowym. Otóż Kodeks handlowy w Czechach i na Słowacji obejmuje nie tylko typową regulację spółek handlowych i spółdzielni, tzw. stosunków zakładowych czy zamówień publicznych, ale w swojej trzeciej części pod nazwą „Stosunki Handlowe Zobowiązujące” znajduje się szczegółowo koncyptowana regulacja kwestii zarówno ogólnej, jak i szczegółowej części zobowiązań.

Część ogólna prawa o zobowiązaniach w Kodeksie handlowym zajmuje się regulacją instytucji, które od zawsze należały do dziedziny ogólnego prawa prywatnego, ponieważ chodzi o instytucje, jakimi są czynności prawne, mechanizm powstawania umów, solidarność prawnych stosunków w kwestii zobowiązań, kwestie zabezpieczenia zobowiązań, ich zaniku czy prawnych konsekwencji zalegania dłużnika czy wierzyciela, instytucji przemilczenia, zobowiązań dotyczących odpowiedzialności (odszkodowanie) itp.

Oprócz 21 typów umów uregulowanych w nowelizowanym Kodeksie cywilnym, w oddzielnej części Kodeksu handlowego spotkamy się z regulacją całej palety tzw. umów handlowych (ogólnie chodzi o 23 typy umów). W niektórych przypadkach, np. przy umowie sprzedaży części zakładu lub przy umowach bankowych, czy umowie kredytowej, można taką regulację częściowo akceptować, przede wszystkim z tego powodu, że chodzi o wypełnienie luk w szczególnym przepisie prawa prywatnego, ponieważ ustawa ogólna, tzn. Kodeks cywilny, materii tej zupełnie nie reguluje. Argumentacja o dublowanej regulacji szczegółowej części prawa o zobowiązaniach zawodzi w tym, że w przypadku kilku typów umów, np. umowy kupna, umowy o dzieło, itp., chodzi jednoznacznie o takie typy umów, które są najczęściej stosowane we wszystkich stosunkach prywatnoprawnych i dlatego nie istnieją powody, aby ich regulacja prawna w tak ogólnych kwestiach, jakimi są przemilczenie, prekluzja, odpowiedzialność za wady i odpowiedzialność za szkodę, różniła się diametralnie od regulacji przyjętej w Kodeksie cywilnym i w Kodeksie handlowym.

Tymczasowa i prowizoryczna regulacja stosunków majątkowych wykazuje z wymienionych powodów kilka wad. Można uogólnić, że w nieprzejrzystej i zdublowanej regulacji obu kodeksów z trudnością znajdujemy, czy intuicyjnie modelujemy, całościowy i jednolity, uzupełniający się system umowny, jaki znamy w rozwiniętych regulacjach prawnych prawa majątkowego o charakterze prywatnym. Dalsza wada koncepcyjna tak rozbitego systemu umownego wynika z obowiązującej regulacji prawnej poszczególnych środków zabezpieczających prawa prywatnego, jaka znajduje się w Kodeksie cywilnym, Kodeksie handlowym i Kodeksie pracy. Dlatego w konkretnym przypadku wcale nie jest łatwo wybrać optymalną aplikację danego kodeksu. W teorii prawa cywilnego, legislacji, jak również w słowackiej praktyce prawnej przeważają poglądy, że wiele, w tym przede wszystkim problemów koncepcyjnych, dotyczących regulacji prawnej stosunków prywatnoprawnych może konsekwentnie usunąć tylko konsolidacja prawa prywatnego w postaci jednolitej kodyfikacji.

Obowiązujący Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 40/1964) był w swojej ponadczterdziestoletniej historii wielokrotnie nowelizowany. Większość nowelizacji była przyjęta dopiero w ostatnich dwóch dziesięcioleciach, w celu jak najlepszego dostosowania podstawowej cywilnoprawnej regulacji do potrzeb gospodarki rynkowej. Regulacja prawna *de lege lata* w wyniku takiego podejścia cierpi z powodu nieskoordynowania, nieprzejrzystości czy niejednolitości, przy czym naprawa tego stanu nie jest możliwa poprzez częściowe zmiany i uzupełnienia kodeksu. Wysiłek ustawodawcy w dziedzinie uregulo-

wania podstawowych kwestii prawa prywatnego coraz częściej trafia na dawno wyczerpane systemowe i koncepcyjne limity, nie rozwiązuje, ale tylko pogłębia ten niezadowolający stan, czego dowodem jest wiele mających obecnie miejsce praktycznych problemów interpretacyjnych czy aplikacyjnych.

Dotyczy to w szczególności oceny aktualnego Kodeksu cywilnego z 1964 r., który - mimo wielu prób „ulepszenia” i „modernizacji” - przedstawia pod względem treści, ale przede wszystkim jednak od strony systemowej i formalnej, bardzo niedoskonałe i legislacyjnie niejednołite dzieło, które nie jest zdolne pełnowartościowo wypełniać zadania ustawy o podstawowym znaczeniu. Dlatego w obowiązującym Kodeksie cywilnym, w chwili obecnej brak np. reguł odnoszących się do regulacji zasady *superficies solo cedit*, instytucji prawa budowy, stosunkowo surowa jest regulacja praw osobowych, stale stosuje się regulacje akcentujące względną nieważność czynności prawnych, brak jest szerszej miary ochrony poszkodowanego podczas odszkodowania, niekonsekwentnie uporano się z zagubionymi czy zapomnianymi instytucjami prawa spadkowego, jakimi są darowizna, zastępstwo opiekuńcze, umowa dziedziczenia, wspólny testament małżonków, testamenty uprzywilejowane, jak również z całym szeregiem innych ważnych kwestii.

Kodyfikacja prawa prywatnego w Republice Słowackiej

Równolegle z procesem prac przygotowawczych do rekodyfikacji prawa prywatnego w Republice Słowackiej przebiegał i przebiega także proces europeizacji prawa prywatnego. W ramach przyjętego Porozumienia Asocjacyjnego między Wspólnotą Europejską a Republiką Słowacką została utworzona prawnie obowiązująca rama przybliżania narodowej regulacji prawnej do prawa europejskiego¹.

W dziedzinie prawa prywatnego chodzi przede wszystkim o prawo konsumenckie, prawo własności intelektualnej, prawo spółek handlowych i zamówienia publiczne. Przebieg procesów aproksymacji i harmonizacji prawa europejskiego odznacza się w specyficznych warunkach narodowych Słowacji różnymi osobliwościami i modalnościami. Jak już wspomnieliśmy, z punktu widzenia przebiegających przygotowań nowej narodowej kodyfikacji prawa prywatnego, w Republice Słowackiej nie jest doprowadzona do końca ostateczna postać prawa prywatnego. Obok prac nad likwidacją „pro-wizorium legislacyjnego” intensywnie poszukuje się zwłaszcza konkretnych, stabilnych i koncepcyjnych rozwiązań optymalnego modelu wprowadzenia europejskich norm prawnych - wyrażonych zwłaszcza w dyrektywach Unii Europejskiej - do koncepcji nowego słowackiego Kodeksu cywilnego.

---

¹ Porozumienie Asocjacyjne, zawarte między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Republiką Słowacką, zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 158/1997 z późn. zm., natomiast Umowę o przyłączeniu do Unii Europejskiej opublikowano w Dzienniku Ustaw Nr 185/2004.

Rozszerzenie Unii Europejskiej o 10 państw, łącznie z Republiką Słowacką, które dokonało się 1 maja 2004 roku, wytworzyło w związku z europeizacją nową sytuację prawną. Na tle projektów doktrynalnych i legislacyjnych prawa o zobowiązaniach, jak np. Principles of European Contract Law (PECL), Principles of European Tort Law (PETL), czy tworzących się modeli europejskiego prawa cywilnego, np. Draft Common Frame of Reference (DCFR)², lub inicjatyw ukierunkowanych jeszcze bardziej na utworzenie jednolitego prawa umownego, ewentualnie zjednoczenia całego prawa obligacyjnego, czy projektów nowego Europejskiego Kodeksu Cywilnego lub inicjatyw, np. Unidroid Principles of International Commercial Contracts (PICC), potem Zasady Acquis (Acquis Principles, ACQP³) itd., powstaje zasadnicze pytanie, czy z europejskiego punktu widzenia mają sens dalsze prace nad narodową kodyfikacją w postaci słowackiego Kodeksu cywilnego. Innymi słowy, czy ewolucyjny sposób przyjmowania częściowych zmian w podstawowej cywilnoprawnej regulacji mimo wszystko nie powinien być nadal stosowany, łącznie z przyjmowaniem nowych dyrektyw Unii Europejskiej. Mogłoby to doprowadzić do takiej sytuacji, że na końcu takiego procesu stopniowo powstałaby podstawowa postać nowego słowackiego prawa cywilnego, a w jego ramach także nowy słowacki Kodeks cywilny.

Na marginesie tych rozważań należy od razu podkreślić dwie podstawowe kwestie. Po pierwsze, ramy czasowe tworzenia kodyfikacji w formacie europejskiego kodeksu cywilnego (ewentualnie jego poszczególnych części, łącznie z prawem umownym), mimo dużych wysiłków, wydaje się być z dzisiejszego punktu widzenia biegiem na bardzo długim dystansie. Chodzi o wyjątkowo trudne i długotrwałe procesy koncepcyjne czy organizacyjne. Po drugie, nawet gdyby wspomniane procesy zostały pomyślnie zakończone we względnie krótkim czasie, a kontynentalne europejskie prawo prywatne coraz bardziej by się unifikowało, to nie można zakładać, że narodowe kodeksy cywilne będą natychmiast zlikwidowane. Z ich obowiązywaniem należy się liczyć również w przyszłości, przy czym najprawdopodobniej będzie dochodzić tylko do stopniowego i częściowego zastępowania instytucji narodowego prawa cywilnego ujednoliconymi regulacjami europejskimi.

W warunkach Republiki Słowackiej, jako relatywnie nowego członka Unii Europejskiej, zamysłu nowej narodowej kodyfikacji prawa prywatnego nie można traktować jako niedzisiejszy czy przestarzały. Wręcz przeciwnie – kodyfikacja jest oczekiwaną okazją do przygotowania nowego, nowoczesnego kodeksu prawa prywatnego, który będzie zdolny reagować na dynamikę zmian w europejskiej przestrzeni gospodarczej i społeczno-politycznej, łącznie z przygotowywaną i projektowaną kodyfikacją europejską. Nie chodzi przy tym o nic innego, tylko o utworzenie jednolitego, przejrzystego i odpowiadającego europejskim standardom Kodeksu cywilnego i przygotowanego na podstawach naukowych systemu ogólnego prawa prywatnego. Wytwo-

² Na marginesie DCFR trzeba podkreślić, że jest wynikiem pracy całej międzynarodowej sieci akademików i jako taki nie jest oficjalnym dokumentem mogąym być prawem w sensie *de lege lata*.

³ Reguły Acquis z warsztatu Acquis Group są obecnie na końcowym etapie rewizji.

rzona w ten sposób podstawa powinna także w przyszłości skutkować przygotowaną zmianą systemową w postaci dalszej integracji norm europejskich z nowo skonsolidowanym słowackim prawem prywatnym, na czele z nowym Kodeksem cywilnym. W związku z tym nowa kodyfikacja prawa prywatnego ma do spełnienia kolejną ważną rolę.

Jest prawdą, że podejście słowackiego ustawodawcy przy implementacji przepisów europejskich w dziedzinie ochrony konsumenta czy własności intelektualnej nie było jednomyślne. Dyrektywy europejskie dotyczące prawa konsumenckiego były włączane bądź do ustawy o ochronie konsumenta, bądź do Kodeksu cywilnego (Dyrektywy: nr 93/13/EWG, nr 94/47/WE, nr 1999/44 WE i nr 2004/48/WE), lub do odrębnych ustaw (np. Dyrektywa o odpowiedzialności za szkodę spowodowaną przez wadliwy produkt nr 85/374/EWG była implementowana do Ustawy nr 294/1999). Takie niejednolite podejście ustawodawcy wytworzyło dość nieprzejrzysty system norm prawa konsumenckiego prowadzący do trudniejszej orientacji adresatów tych norm, a przez to również do obniżenia efektywności ich działania w praktyce aplikacyjnej.

Przyjęty legislacyjny zamysł kodyfikacji prawa prywatnego przedstawia istotną zmianę w dotychczasowym podejściu słowackiego ustawodawcy przy implementacji przepisów europejskich do narodowego porządku prawnego. Opierając się na doświadczeniach państw, które uporały się z tą kwestią, czyli całą materię tzw. prawa konsumenckiego wprowadziły wprost do Kodeksu cywilnego (Niemcy, Holandia, Węgry), również słowacki ustawodawca będzie koncipować tak, że do podstawowego kodeksu prawa prywatnego zaimplementuje rozległą materię prywatnoprawną dyrektyw europejskich, zwłaszcza z dziedziny prawa konsumenta jako słabszej strony umowy. Innymi słowy normy europejskie, które w dyrektywach konsumenckich mają charakter reguł publiczno-prawnych, dalej pozostaną poza ramami prawnymi nowego Kodeksu cywilnego. Podobnie regulacja prawna, wykazujących wprowadzić bliskość z prawem prywatnym, ale jednak mało znaczących co do zasady kwestii technicznych, również dalej pozostaje w oddzielnych przepisach prawnych. Cała dziedzina implementacji dyrektyw prawa konsumenckiego będzie wkomponowana do nowego Kodeksu cywilnego, tak aby możliwie w jak największym stopniu uwzględniała dynamikę zmian harmonizacyjnych w tej dziedzinie. Dotyczy to zwłaszcza ramy referencyjnej przedstawiającej projekt Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady o prawach konsumentów, która na podstawie zasady całkowitej harmonizacji proponuje ujednolicenie praw konsumenckich i obowiązków w ramach całego zjednoczonego rynku wewnętrznego Unii⁴.

Projekt tzw. horyzontalnej dyrektywy konsumenckiej jest stale przedmiotem dyskusji. Mimo że jej los stoi pod znakiem zapytania, to fachowcy przypisują mu znaczenie w tym sensie, że jest to dalszy stopień pośredni tworzącego się europejskiego prawa umownego.

---

⁴ Zob. KOM(2008) 614.

W związku z tym należy również obserwować działalność organów Unii Europejskiej związaną z tworzeniem harmonizowanych rozwiązań w dziedzinie prawa umownego. I tak np. Rada Unii Europejskiej w ramach tzw. Programu Sztokholmskiego na okres operacyjny w latach 2010-2014 zwróciła się do Komisji, aby rozpoczęła prace nad wspólnym referencyjnym programem ramowym.

Sprawozdanie Komisji pod nazwą „Europa 2020” KOM (2010) z 3 marca 2010 roku, będąc reakcją na apel, jasno definiuje nie tylko konieczność utworzenia takich zharmonizowanych rozwiązań w dziedzinie umów konsumenckich i wzorów postanowień umownych Unii Europejskiej, ale także potrzebę utworzenia na razie jeszcze nie zobowiązującego prawa umownego, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska on-line.

Na mocy decyzji Komisji Europejskiej 2010/233/UE z 26 kwietnia 2010 roku został powołany zespół ekspertów w dziedzinie europejskiego prawa umownego, która ma za zadanie przygotowanie oficjalnej ramy referencyjnej, polegającej na utworzeniu projektu europejskiego prawa zobowiązań (prawa umownego), który mógłby stać się prawem *de lege lata*. Zespół ten zaprezentował pierwsze wyniki swojej pracy w maju 2011 roku. Jest to studium zawierające 189 artykułów poświęconych problematyce całego prawa umownego, jak też o możliwościach urzeczywistnienia europejskiego prawa zobowiązań⁵.

Dotychczas zostały omówione przygotowywane modele europejskiego prawa cywilnego, które są wyznaczone w różnych formalnych źródłach. Tworzą one obiektywną konieczność zestawienia konkretnych postanowień i instytucji nowego słowackiego Kodeksu cywilnego z doświadczeniami i wynikami rozwiązań ogólnoeuropejskich. Różne rozwiązania zawarte w modelowych projektach unifikacji prawa prywatnego (odszkodowanie, zastąpienie, instytucje prawa umownego) znajdują swój legislacyjny wyraz w odpowiednich postanowieniach nowego kodeksu.

Takie podejście ustawodawcy jest całkowicie zgodne z Zieloną Księgą Komisji, wydaną w lecie 2010 roku, która przypomina o możliwościach tych polityk Unii ukierunkowanych na tworzenie reguł prawa umownego UE w stosunku do konsumentów i zakładów, tzw. KOM (2010) 348⁶. W związku z tym rozważa się możliwość opracowania poważnej analizy komparatywnej modelowych ustaw w postaci DFCR, reguł Acquis czy studium możliwości urzeczywistnienia europejskiego prawa o zobowiązaniach z projektem odpowiednich części nowego kodeksu, która byłaby cennym materiałem do dalszej kontynuacji prac rekodyfikacyjnych.

⁵ Zob. A European contract law consumers and businesses: Publication of the results of the feasibility study carried out by the Expert Group on European contract law for stakeholders and legal practitioners' Feedback, <http://ec.europa.eu/justice/policies/consumer/docs/explanatory-note-results-feasibility-study-0-5-2011-en.pdf>, 1.1.2012.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0348:FIN:CS:PDF>, 1.1.2012.

Podsumowanie

Jednym z podstawowych celów kodyfikacji prawa prywatnego jest przyjęcie takich rozwiązań koncepcyjnych, które stałyby się w dłuższej perspektywie czasowej podstawą optymalnej i stabilnej regulacji stosunków prywatnoprawnych, tworzącej perspektywnie uporządkowane ramy regulowania stosunków majątkowych, szczególnych i osobistych, w warunkach działającej gospodarki rynkowej i pluralizmu politycznego. Wnioski z rozważań i dyskusji specjalistów były dość jednoznaczne - potwierdzono słuszność współczesnych trendów rozwojowych w państwach europejskich, a mianowicie koncepcji kodeksu prywatnoprawnego, który integruje nie tylko tradycyjne stosunki prywatnoprawne, ale który reguluje również materię handlowych prawnych stosunków w kwestii zobowiązań i stosunków powstających między przedsiębiorcami (handlowcami) a konsumentami. Chodzi o nowoczesną koncepcję monistyczną, którą w pełnej mierze aplikuje się nie tylko w sąsiednich transformujących się państwach (Czechy, Węgry, Polska), ale także w szeroko koncygowanych i integrowanych kodeksach cywilnych, jakimi są np. holenderski, rosyjski, włoski, szwajcarski czy quebecki. Oczywiście w warunkach słowackich będzie chodzić o monistyczne podejście zawierające cywilnoprawne, jak i handlowoprawne zobowiązania w postaci jedyne go i jednolitego systemu umownego, jednakże przygotowywana regulacja nie obejmie problematyki spółek handlowych, prawa konkurencji, prawa własności intelektualnej ani międzynarodowego prawa prywatnego.

Jak już wspomniano, słowacki Kodeks cywilny będzie integrować nie tylko umowy handlowe, ale też tzw. umowy zawierane z konsumentami, które właściwie mają charakter jednostronnych umów handlowych. Podczas formułowania szeroko zintegrowanego systemu umownego będzie konieczne zwracanie szczególnej uwagi na to, aby zasada wolności umownej i autonomii była stosowana w prawie uregulowanych stosunkach w sposób, który nie będzie ponad miarę wytwarzać nierównowagi, niemożliwej do przyjęcia w prawach i obowiązkach stron umowy, w postaci istnienia czy przyjmowania nieuczciwych klauzul w umowach konsumenckich. Wręcz przeciwnie, w sferze stosunków umownych między handlowcami (przedsiębiorcami) chodzi o stosunki zawodowców, znających warunki na rynku i konkurencji, gdzie zasady w postaci ingerencji regulacji prawnej będą mieć z reguły dyspozytywny charakter, a aspekt społeczny będzie w pełnej mierze ustępować klasycznej zasadzie prawa prywatnego, którą jest swobodna autonomia podmiotów i stosowana w jej ramach swoboda umowna kontrahentów.

Podumowując należałoby stwierdzić, że katalog zadań europeizacji i kodyfikacji prawa prywatnego jest szeroki. Jednak w warunkach Republiki Słowackiej jako państwa członkowskiego Unii Europejskiej kluczowymi wymogami są przede wszystkim:

- a) wymóg usunięcia „prowizorium legislacyjnego” - podstawowej regulacji prywatnoprawnej w tym sensie, że prawo cywilne po kodyfikacji uzyska w systemie prawa słowackiego pozycję ogólnego

- prawa prywatnego, tzn. pozycję, która aktualnie w wyniku obowiązującego „prowizorium legislacyjnego” do niego nie należy,
- b) wymóg wytworzenia odpowiedniego systematycznego uporządkowania przygotowywanego kodeksu, który by perspektywicznie umożliwił jak najszerszą integrację europejskiego prawa cywilnego, zwłaszcza integrację dyrektyw europejskich ukierunkowanych na ochronę konsumenta i umownego prawa europejskiego,
  - c) wymóg wytworzenia całkowicie nowego, zintegrowanego systemu regulacji podstawowych stosunków i instytucji należących do sfery prawa prywatnego.

Pomyślne zakończenie prac nad nowym Kodeksem cywilnym, którego przedłożenie rządowi, a następnie skierowanie do omówienia w parlamencie ma nastąpić w roku 2014, będzie jeszcze wymagało wiele wysiłków. Cel jest jednak ambitny, ponieważ nowy kodeks prawa prywatnego ma być wprowadzie kodeksem narodowym, ale z jasnymi i wyraźnymi europejskimi dymensjami socjalnymi.

Dlatego musi wykazywać wysoki stopień kompatybilności zarówno z tradycyjnymi kodeksami cywilnymi tzw. starych państw członkowskich Unii Europejskiej, jak i z tradycjami sąsiednich państw środkowoeuropejskich, a więc krajów z porównywalnym poziomem kultury prawnej, ekonomii czy orientacji społeczno-politycznej.

Bibliografia

<http://ec.europa.eu/justice/policies/consumer/docs/explanatory-note-results-feasibility-study-0-5-2011-en.pdf>, 1.1.2012.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0348:FIN:CS:PDF>, 1.1.2012.

Porozumienie Asocjacyjne zawarte między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Republiką Słowacką, Dziennik Ustaw Nr 158/1997 z późn. zm.

Umowa o przyłączeniu do Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw Nr 185/2004.